

Nr 38.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående åtgärder till förhindrande av eventuella kupp försök mot det demokratiska styrelseskicket, m. m.

(2:a avd.)

I en inom andra kammaren av herr *Andersson* i Dunker väckt motion (II: 361) har hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville vidtaga de åtgärder, som äro möjliga och lämpliga till förhindrande av eventuella kupp försök riktade mot vårt fria demokratiska styrelseskick, och därvid i första hand anordna upplysningsverksamhet på sätt i motionen föreslagits, samt att riksdagen ville för detta ändamål ställa ett förslagsanslag på 100 000 kronor till Kungl. Maj:ts förfogande.

Till stöd för de i motionen framförda yrkandena har anförts bland annat följande.

Under de spända och oroliga förhållanden, som nu råda ute i världen och framför allt i oss ganska närliggande delar av Europa, är det inte nog om vi uppehålla en välordnad och effektiv militär försvarsmakt. Enligt min mening är det minst lika angeläget att vi i tid vidtaga åtgärder, så att eventuella kupp- och omvälvningsförsök inom landet ej här skola finna någon lämplig jordmån utan på förhand vara dömda att misslyckas.

Sådana åtgärder kunna vara av olika slag, men jag tror, att vad som i längden skall visa sig mest effektivt och därför i första hand bör tillgripas, det är upplysningsverksamhet. En saklig och objektiv upplysning genom radio, press, broschyrer och på annat sätt, som klargör skillnaden mellan de statssystem, som äro uppbyggda efter västerländska, demokratiska principer, och dem som äro uppbyggda efter östeuropeisk modell och som vi anse vara demokratiernas motsats eller diktaturer, en sådan upplysningsverksamhet måste vara av betydande värde. Då bör också klargöras de enskilda medborgarnas ställning gent emot staten, »de mänskliga rättigheterna», och rättssäkerheten inom dessa olika statssystem.

Denna upplysningsverksamhet, som bör anordnas genom någon statlig myndighet, bör göras så intresseväckande, populär och lättillgänglig som möjligt och självfallet bekostas med statsmedel.

Utskottet. I anledning av den föreliggande motionen vill utskottet erinra om att kändedom om det svenska demokratiska samhällsskickets natur m. m. redan nu förmedlas genom den fria åsiktsbildningen i press, litteratur och radio, genom de fria politiska partiernas verksamhet och genom folkbildningsväsendet, varjämte bör erinras om den grund för demokra-

tiska tänkesätt, som vår allmänna skolundervisning får förutsättas ge. Att, såsom motionären ifrågasatt, vid sidan härav igångsätta en särskild upplysningsverksamhet i statlig regi torde knappast vara lämpligt. Enligt utskottets förmenande föreligger icke för närvarande tillräcklig anledning för riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om åtgärder i sådan riktning och att för ändamålet ställa särskilda anslagsmedel till Kungl. Maj:ts förfogande. Ifrågavarande motion torde därför icke böra till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Utskottet hemställer alltså,

att motionen II: 361 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 9 mars 1948.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 37.